

Onderzoek is net voetbal

Miquel Bulnes

Samenwerking tussen universiteiten en bedrijfsleven is in de mode, leunend op de gedachte dat universiteiten arm aan geld en rijk aan ideeën zijn en dit bij het bedrijfsleven net andersom is. Een aardig idee, zolang je beseft dat wetenschappelijk onderzoek voor bedrijven in de eerste plaats een investering is. Ongewoon eerlijk en buitengewoon verhelderend was het toen enige tijd geleden een commerciële “partner in onderzoek” tegen een van mijn collega’s zei: ‘Jullie nemen te weinig producten van ons af. Als jullie niet méér orders bij ons plaatsen stoppen we met het subsidiëren van jouw onderzoek.’ Vergelijk het met *Bakker Janssen* die shirtsponsor is bij de F-jes. Bakker Janssen verwacht in ruil dat de ouders van de spelertjes meer brood en gebak bij hem kopen. Gebeurt dat niet, dan stopt de sponsoring.

Dit is nog relatief onschuldig, sommige bedrijven hebben er echter zo veel belang bij iets “aan te tonen” dat ze de resultaten van het onderzoek manipuleren. Fraude (zeg maar: de F-jes dwingen in eigen doel te schieten) is lastig, maar er zijn alternatieven. De populairste manier van manipulatie is het wegstoppen in een diepe lade van onderzoeken die je niet bevallen. Stel: je laat Ajax – PSV honderd keer spelen, en je zendt de wedstrijden die Ajax wint niet uit. PSV lijkt dan ontzettend veel beter. Dit heet “publicatiebias” en het komt heel veel voor. Studies eindeloos herhalen tot ze iets opleveren en onderzoeksresultaten weggooien is geen verspilling; het levert vele malen meer op, want pillen die in geen enkele studie aantoonbaar werken, of in de ene studie wel en in veel andere niet, verkopen heel slecht.

Om publicatiebias tegen te gaan is de website www.clinicaltrials.gov in het leven geroepen. Vóóordat een studie van start gaat kunnen onderzoekers hier beschrijven welke behandelingen ze met elkaar zullen vergelijken en welke uitkomst ze zullen meten. Patiëntenonderzoek dat hier niet van tevoren is aangemeld wordt vandaag de dag niet langer serieus genomen en dat maakt onderzoek verstoppen steeds lastiger. Bedrijven houden echter genoeg truuks over: ze doen alsof bepaalde patiënten niet meetellen, of ze veranderen de definities van diagnoses. Als je goed oplet kun je op clinicaltrials.gov deze truuks herkennen. Zo staan er bijvoorbeeld de studies NCT00593502 en NCT00412737. Hierin is doodleuk gerommeld met de resultaten van onderzoek naar een pil die griep zou moeten voorkomen (maar dat niet

deed): bij de ene studie besloot de fabrikant achteraf alleen patiënten te kiezen die supersnel de pil slikten, bij de andere veranderden de onderzoekers de definitie van “griep” toen ze de resultaten eindelijk op een rijtje hadden. Hierdoor leek de pil opeens wel te werken.

Het is alsof PSV en Ajax gelijk spelen en de coach van PSV oordeelt: “We passen de regels aan. De doelpunten van de van de verdedigers tellen we niet mee deze keer, dus wij hebben gewonnen.” Spelregels veranderen tijdens of zelfs nog ná de wedstrijd, het klinkt als iets alleen voor de F-jes, maar het wordt dus ook gedaan door heel volwassen farmaceuten.